שתי הלחם הוה ליה לרבויי שכן ציבור חובה טמיא דאבל פיגולא בשבתא מתיר תנופה בארץ בזמן חדש והני נפישן מסתברא נפש: **מתני'** וחייב על [א]השמן בפני עצמו [א] וחייב על לבונה בפני עצמה [ב] נתן [ב]עליה שמן פסלה לבונה ילקטנה נתן [ג]שמן על שיריה אינו עובר בלא תעשה [ד]נתן כלי על גבי כלי לא פסלה: **גמ'** תנו רבנן [ה]לא ישים עליהן שמן ואם שם פסל יכול לא יתן עליה לבונה ואם נתן פסל תלמוד לומר כי חטאת יכול אף בשמן תלמוד לומר היא ומה ראית לפסול בשמן ולהכשיר בלבונה פוסל אני בשמן שאי אפשר ללקטו ומכשיר אני בלבונה שאפשר ללוקטה בעא רבה בר רב הונא מרבי יוחנן [ג] נתן עליה לבונה שחוקה מהו משום דאפשר ללקטה והא [ו]לא אפשר ללקטה או דילמא משום דלא מיבלעא והא נמי לא מיבלעא תא שמע ולבונה ילקטנה דלמא חדא ועוד קאמר חדא דלא מיבלעא ועוד ילקטנה תא שמע מכשיר אני בלבונה שאפשר ללוקטה הבא נמי חדא ועוד קא אמר מאי הוי עלה אמר רב נחמן בר יצחק תניא מנחת חוטא ומנחת קנאות שנתן עליה לבונה מלקט את הלבונה וכשרה [ד] ואם עד [ז]שלא ליקט לבונתה חישב עליה בין חוץ לזמנו בין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת ואם משליקט לבונתה [ה] מחשב עליה חוץ למקומו פסול ואין בו כרת חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת ותיהוי פך [ו] ואמאי פסלה במחשבה דחוי הוא אמר אביי חטאת קרייה רחמנא רבא אמר הא מני [ז] חנן המצרי הוא דלית ליה דחויין דתניא [ח]חנן המצרי אומר אפילו דם בכוס מביא חבירו שלא בהגרלה ומזווג לו [ט]רב אשי אמר כל שבידו לא הוי דחוי אמר רב [ח] ארא כוותיה דרב אשי מסתברא דמאן שמעת ליה דאית ליה דחויין רבי יהודה היא [כ]דתנן ועוד א"ר יהודה נשפך הדם ימות המשתלח מת המשתלח ישפך הדם ואילו היכא דבידו [ל]תניא ר' יהודה אומר כוס היה ממלא מדם התערובות וזרקו זריקה אחת כנגד היסוד אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן נתן [מ]משהו שמן על גבי כזית מנחה פסל מאי טעמא לא ישים שימה כל דהו עליה עד דאיכא שיעורא ואמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן [ט][נ]נתן כזית לבונה על גבי משהו מנחה פסל מאי טעמא לא יתן כתיב [י] עד דאיכא נתינה עליה

הוי

[י]שתי הלחם אין טעון כלי שרת ללוש אלא תנור כדקתני בפרק שתי הלחם (לקמן דף נה:) לישתן ועריכתן בחוץ ואי נלושו בכלי שרת מיפסלו ביוצא. עומר ומנחת [י] נסכים [ו] וכל המנחות באות מלה ושתי הלחם חמץ. שתי הלחם אין באות בגלל עצמן אלא בגלל כבשים. שתי הלחם אין טעונין הגשה כדמפרש במתני' [שם.] ואין מהן לאישים. אבל עומר ומנחת כהנים באין בגלל עצמן וטעונות הגשה ויש מהן לאישים (א) [ח]. שתי הלחם פיגול נוהג בהן דכבש מתירן וקריבין בשבת כעומר וכלבד שיאפו מערב שבת: **מתיר.** עומר מתיר חדש במדינה ושתי הלחם במקדש אבל שאר מנחות לא שרו מידי: **תנופה.** עומר ושתי הלחם בעו תנופה כדכתיב (ויקרא כג) והניף את העומר ובשתי הלחם כתיב (שם) והניף הכהן אותם יא] שאר מנחות לא בעו תנופה: **בארץ.** עומר ושתי הלחם אין באין אלא מתבואת ארץ ישראל כדקתני לקמן בפ' כל יב] הקרבנות הלבור (דף פג:) באין מארץ ומחולה לארץ חוץ מעומר ושתי הלחם: **בזמן.** עומר ושתי הלחם קבוע להן זמן פסח ועצרת: **חדש.** עומר ושתי הלחם אין באין אלא מן החדש בפ' כל הקרבנות (שם): **מתני' וחייב על שמן.** אם נתנו על מנחת חוטא: **נתן כלי.** ובתוכו שמן על גבי כלי של מנחת חוטא לא פסלה: **גמ' כי חטאת.** כלומר אפילו נתן עליה לבונה מקרי חטאת ומכפרת: **לבונה שחוקה.** משנפלה בסלת אי אפשר ללוקטה ופסלה: **ת"ש.** דקתני במתניתין ילקטנה אלמא משום לקיטה מכשרינן הא שחוקה פסולה דאינה נלקטת: **חדא דלא מיבלעא כו'.** ולעולם בליעה עיקר והיכא דליכא לקיטה מתכשרה נמי משום דלא מיבלעא: ה"ג **מנחת חוטא ומנחת קנאות כו':** **ואין בו כרת.** יג] הואיל והיה בזה פסול אחרינא לא חייל על זה פיגול דאמר בהקומץ [זוטא]יד] (לעיל ד' טז:) כהרצאת כשר כך הרצאת פסול: **משליקט לבונתה.** חזרה להכשירה וחייל עליה פיגול. אלמא מדקאמר כל זמן שלבונה בתוכה פסולה היא ש"מ בלקיטה תליא מילתא: [ט] **ותיהוי** טו] **פך.** הך מנחה בעוד שהלבונה בתוכה תהא כאילו נפל עליה פך שמן דלא הויא חזיא ולא תיחול עלה מחשבת פסול כלל דלכי טז] לקוט לה תיתכשר ה"נ אמאי יז] פסולה במחשבה דחויה היא: **חטאת קרייה רחמנא.** אפילו כי נתן לבונה הלכך מהניא בה מחשבה למיפסל: **אפילו** יח] **דם.** שעיר הנעשה בפנים בכוס ומת המשתלח: **מביא חבירו.** כלומר שעיר מן השוק יביא: **ומזווג ליה.** וישלחנו לעזאזל. אלמא לית ליה דחויין יט] לומר (ב) מת המשתלח אידחי ליה דם שבכוס ושפיכה בעי ויביא שנים אחרים: **רב אשי אמר.** אפילו תימא רבנן: **וכל שבידו.** לתקן כגון הך לבונה דבידו ללוקטה לא הוי דיחוי ומהניא מחשבה: **נשפך הדם.** על הארץ של שעיר הנעשה בפנים: **ימות המשתלח.** כ] מביא שנים אחרים או אם מת המשתלח ישפך דם של חבירו על הקרקע ויביא שנים אחרים. אלמא אית ליה דחויין: **מדם התערובות.** בפ' תמיד נשחט (פסחים דף סד.) כוס היה ממלא מדם תערובות של פסחים [י]שנתמלו על הרצפה משום כא] דחיישינן לאחר שנתקבל הדם אחד מן הפסחים נשפך לארץ ולא נזרק והשתא משתרי בזריקה דהאי כוס דקיימא לן [י] נשפך הדם מן הכלי על הרצפה ואספו כשר: **וזורקו זריקה אחת**כב] **כנגד היסוד.** אלמא כיון דבידו ללוקטו לא הוי דחוי: **שימה.** דשמן משמע כל דהו ומיהו ממנחה בעינן כזית כג] [דכתיב עליה[ל] דמשמע עד דאיכא שיעורא]:

הוי

כי חטאת היא. בפ"ק (לעיל דף ד.) דרשינן ליה לדרשא אחריתי ועוד דרשינן לקמן בפרק בתרא (דף קח.) דרשה שלישית ומיהו תרי מעוטא הוא כתיבי במנחת חוטא [פ]: **ותיהוי** כד] **פך** פירוש אמאי פסלה בה מחשבה. לא גרסינן והכי גרסינן כה] ותיהוי דחוי [ז] בין אמתני' ובין אברייתא ותיהוי דחוי אמאי מיתכשרא בליקוט לבונה הואיל ונדחה תדחה [פ] [ומשני] חטאת קרייה רחמנא אפילו כי נתן בה לבונה כו] תוזלת כז] להכשירה והכותב בספרים כח] הפירוש טעה כסבור הך קושיא כט] דמקשי ותיהוי דחוי אפסול מחשבה קאי ופי' בגליון הספר אמאי פסלה מחשבה וכתב למעלה מפירושו פירוש לסימן שזה פירוש ל] והמעתיק טעה וכתב הכל בספר לא] ושניהם טעו דאפסול מחשבה לא פריך לב] מידי דאי משליקט לבונה אמאי לא תיפסיל בה הרי כשרה להקטיר וכיון דכשרה היא אהניא בה מחשבת פיגול וכ"ש מחשבת פסול אם עד שלא ליקט לבונתה דקתני פסול ואין בו כרת ההוא לאו משום מחשבה הוא אלא מפני שהקמילה פסולה היא בעוד הלבונה עליה כדקתני אם שם שמן פסול [פ] לגבי שמן ולבונה לא מכשר אלא לפי שאפשר ללוקטה וכל זמן שלא ליקטה כל עבודותיה בפסול ולפי גירסת הטועים הכי פירוש ותיהוי פך אמאי פסל בה מחשבה בהך מנחה בעוד שהלבונה בתוכה תהא כאילו נפל עליה פך שמן דלא לג] הוה חזיא ולא תיחול לה מחשבת פסול כלל דלכי לקוט לה תיתכשר אמאי פסלא במחשבה דחויה היא [פ] [ומשני] חטאת קרייה רחמנא אפילו כי נתן עליה לבונה והלכך מהניא ביה מחשבה ליפסל כך הגיה רש"י בפירושו ולפי שאינו בכל הפירושים כתבתיו לד] ודבר תימה הוא מאי קפריך ותיהוי דחוי הא בהדיא דריש לה בברייתא מדכתיב חטאת ורבא נמי למה דחק לתרץ חנן המצרי היא: **כל** שבידו לא הוי דחוי. צריך לחלק בין זה להא דזבחים בריש קדשי קדשים (דף נט.) דכל הקדשים שהיו עד שלא נבנה המזבח ולאח"כ נבנה המזבח פסולין דאמאי פסולין הא לא הוי דחוי כיון דבידו לתקן את המזבח [צ]: **כוס** היה ממלא מדם התערובות. אע"פ שדם התמצית מעורב בו [ק] ר' יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם (זבחים דף עח.):

מי

עין משפט נר מצוה

נו א מיי' פי"ג מהלכות מעה"ק הלכה ח:
נז ב מיי' פי"ב מהל' פסוה"מ הלכה י:
נח ג מיי' שם הלכה יא:
נט ד מיי' פי"ג מהל' מעה"ק הלכה ח:
ס ה מיי' פי"ב מהל' פסוה"מ הלכה י:
סא ו מיי' פט"ו מהל' פסוה"מ הלכה ז:
סב ז מיי' פי"ב שם הלכה יב:
סג ח מיי' שם הלכה יג:

◆

תורה אור השלם

א. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִוא:
ויקרא ה יא

◆

שיטה מקובצת

א] בפני עצמו ועל הלבונה בפני עצמה: ב] נתן עיין (דף בג:): ג] [נתן עליה לבונה שחוקה כיון] ואמר מורי הרמ"ר דהוי מצי למבעי אם נתן לבונה אפילו בלא שחיקה וקמץ בעוד הלבונה בכיסא דאי טעמא משום דלא מיבלע הא [לא מיבלע ואין] הוי טעמא משום אפשר ללוקטה הא אע"ג דאפשר ללוקטה כיון דקמצה בלא לקיטה פסולה וכן מוכח הסוגיא דבלקיטה תליא מילתא [וקמיצה פסולה] בעוד הלבונה בכיסא: ד] ואם עד שלא ליקט לבונתה כו' אלמא מיפסלא בקמיצה זו ובלקיטה תליא מילתא דאל"כ אמאי אין כרת בחוץ [לזמנו] [אלא ודאי] הא דאין בו כרת משום דאיכא פסול אחריני ובעינן שיקרבו כל מתיריו כהרצאה כו': ה] לבונתה חישב ואות מ' נמחק: ו] ואמאי פסלה במחשבה ותיהוי הך פך דחוי הוא אביי אמר: ז] חנן המצרי. עיין זבחים (דף לד ע"ב): ח] רב ששא תיבת ארא נמחק: ט] עד דאיכא נתינה. דגמרינן מונתן לכהן את הקדש דבר הראוי להיות קודש והיינו נתינה דכזית וא"ת ונינטור מנתינה דגט דכתיב ונתן בידה וכשר אפילו על עלה של זית וכן גבי נתינה דתרומה דכתיב ראשית דגנך תתן לו וקי"ל דאפילו חטה אחת פוטרת אלמא אשכחן נתינה שהוא בכל שהוא ונילף מינה וי"ל דמדשני קרא בדיבוריה דכתיב לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה ולא כתיב ישים אלמא נתינה בעלייתא בעינן. תוס' אחרות: י] עומר ומנחת כהנים: יא] אותם ושאר: יב] כל קרבנות ואות ה' נמחק: יג] כרת אלא לאו הואיל: יד] בהקומץ זוטא: טו] ותיהוי הך מנחה פך: טז] לקוט ליה: יז] פסולה: יח] אפילו הדם בכוס. גבי ב' שעירי יוה"כ מתניא דאם מת המשתלח: יט] דחויין דאי אית ליה דחויין מת המשתלח אידחי ליה הדם: כ] המשתלח ויביא שנים: כא] דחיישינן שמא לאחר שנתקבל דם: כב] אחת כדין פסחים כדתנן באיזהו מקומן ודמן טעון מתנה אחת ובלבד שיתן כנגד: כג] כזית דכתיב עליה משמע שיעורא: כד] ותיהוי פך אמאי תיבת פירוש נמחק: כה] ותיהוי דחוי לשון תוס' אחרות וקפריך דקתני נתן עליה לבונה [ילקטנה] והוא כשרה [לקמוץ] ומשום הכי פריך ותיהוי דחויא בעוד הלבונה בכיסא פסולה היא היכא מתניא [לקיטה] כיון דאדחי ידחה: כו] לבונה והלכך: כז] להכשירה והכתוב בספרים: כח] הפרשן תיבת הפירוש נמחק לשון ן טועה והתוספים שטו ונשתבשו הספרים: כט] דקא מקשי: ל] שזה פירוש ולא גרסינא: לא] בספר פירוש שהיה כתוב גדולה וכתב פך: לב] מידי דאי תוס' אחרים ועד שלא ליקט פריך האי פסולא לאו משום מחשבה הוא כולא מחייב הזכן אלא ש"מ דפסולה משום דקמיץ בעוד הלבונה עמה הוא וא"כ לא שייך למיפרך אמאי פסלה מחשבה ואי מאי פסלה מחשבה דחוי הוא לאו כלום אדפריך אברייתא ליפרוך אמתניתין בהדיא טפי אלא ה"ג ותיהוי דחוי י: לג] הוי ואות ה' נמחק: לד] כתבתיו. ואומר מהר"ם דגרסינן אמאי פסלה במחשבה ופריך לברייתא דוקא דשמענא ה עליה דחויא היא אבל למתני' לא מצי למיפרך כדמשני לעיל חדא ועוד קאמר וילקטנה דקאמר למצוה בעלמא ו והשתא ניחא דמצינן למימר דרבא אית ליה שפיר חטאת קרייה רחמנא לתנא דלעיל דסבר דלא היתה דחויא אבל א לא מוקמינן קרא לאכשורי דבר שהוא דחוי כבר לכך צריך לאוקמי כחנן. תו"ח: לשון תוס' אחרות ואמר מורי יסת הספרים אמאי פסלה מחשבה דחוי. הוא ואסיפא דברייתא פריך דקתני משליקט הלבונה חישב עליה חוץ לזמנו חשבה לחייבו כרת אלמא קמיצה כשרה היא ואמאי פסלה בה מחשבה דחוי הוא ונימא הואיל ונדחה ידחה והאי יא משום דאיכא למימר דס"ל לתנא דמתני' דטעמא משום דלא מיבלע היא והא לא מיבלע ואפילו קמצה בעוד א מיפסלא אבל מברייתא פריך שפיר דקתני רישא אם עד שלא ליקט הלבונה חישב עליה כו' אלמא ס"ל לתנא א מילתא וקתני סיפא דאם משליקט הלבונה חישב עליה כו' אלמא פסול בה מחשבה ולא אמרינן דחוי הוא ומשום הכי פריך אמאי ואניתא נמי התירץ חטאת קרייה רחמנא דאע"ג דאיתא בברייתא דלעיל איכא למימר דאין חסרון הליקוט פוסל כיון דלא מיבלע אבל בברייתא בתרייתא דאשמועינן דבליקוט תליא מילתא אימא דחוי הוא ולא פסלה בה מחשבה ומשום הכי אשמועינן אביי דחטאת קריה רחמנא ולא אמרינן דחוי הוא:

מסורת הש"ס

א) זבחים לד: עב. יומא סג: תמורה י., ב) [זבחים לד:], ג) יומא סג. זבחים לד., ד) תוספתא פסחים פ"ד ה"ד [פסחים סה. ע"ש זבחים לד: ע"ש פ.], ה) נ"א נתן משהו לבונה ע"ג כזית מנחה לא פסל מ"ט לא יתן כתיב עד דאיכא נתינה נתן כזית לבונה ע"ג משהו מנחה פסל מ"ט עליה כתיב הוי כו'. צ"ק, ו) שייך לע"ל, ז) נ"ל נסכים, ח) [ע"ל שייך לעיל], ט) מה"פ. ה"ג אמאי פסולה במחשבה דחויה היא כלומר מיהוי הך מנחה בעוד וכו' פסול כלל ולכי לקטו לה מיתכשר והפי"ד. צ"ק, י) שנתמלו על. צ"ק, כ) [זבחים לג.], ל) [ויקרא כג], מ) [ועי' תוס' לקמן קח. ד"ה אלא], נ) ופריך בין. צ"ק, ס) צ"ק, ע) ולגבי לבונה לא כי ומותק מינה שמן. צ"ק, פ) צ"ק, צ) [וע"ע תוס' סוכה לג. ד"ה נקטם ותוס' זבחים לד: ד"ה כל], ק) [כל זה בגמ' בהדיא בפסחים סה: וכן בזבחים לה.].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שתי הלחם וכו' מהן לאישים הס"ד ואח"כ מ"ה פיגולא שתי הלחם: (ב) ד"ה ומזווג וכו' לית ליה דחוין דכיון מת המשתלח:

◆

מוסף רש"י

דלית ליה דחויין. שיהא הדם נדחה בשביל חבירו שמת לומר שישפך הדם (יומא סג:). **אפילו** דם. שעיר הנעשה בפנים בכוס. ומת המשתלח לא נדחה הדם אלא מביא שעיר אחר ומזווג לו וכשר הדם למתנותיו והוא ישתלח, ולשון אפילו דנקט משום דשלשה מחלוקות בדבר, איכא למאן דאמר אפילו בעלי חיים נדחים דקתני ואם משהגריל מת אחד מהן יביא שנים ויגריל עליהם כבתחלה והנשאר ירעה, ואיכא למאן דאמר מביא חבירו שלא בהגרלה דבעלי חיים אין נדחין והגרלה לא מעכבת, אבל דם בכוס ומת המשתלח ישפך הדם דשחוטין נדחין ואין חוזרין ונראין ואתא חנן המצרי למימר אפילו דם בכוס מביא חבירו ומזווג לו ויהיה כשר הדם (זבחים לד.). **כל שבידו.** לתקן ולהחזיר (שם). **מדם התערובות.** של פסחים וזורקו זריקה אחת. **כדין פסח כנגד היסוד.** לאפוקי קרן דרומית מזרחית כדאמרינן לקמן שאם נשפך דמו של אחד מהן על ידי פסח רבים ונבהלים לעשות נמצא כוס זה מכשירו שהרי מטולם מעורבים בו, ואי משום דאיכא בדם התמצית אמרינן לקמן דרבי יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם ולא אמרינן אידחי ליה כשהתערבו הואיל ובידו לתקנו (שם).

◆

רבינו גרשום

כלום לאישים: מתיר. שהעומר ושתי הלחם מתירין את החדש במקדש ובמדינה ואין באין אלא מן הארץ דכתיב כי תבואו אל הארץ וקצרתם וגו' וכתיב ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' ובאין בזמן בפסח ובעצרת ומן החדש תחלה מה שאין [כן] במנחת כהנים: וחייב על שמן בפני עצמו ועל לבונה בפני עצמה. מי שנותן במנחת חוטא: נתן עליה שמן פסלה. לר' יוחנן כדאית ליה ולר' שמעון [בן לקיש] כדאית ליה. כדאמרינן (לעיל דף כג.) איתמר [קומץ] מנחת חוטא ששמנו וכו': ת"ש דתנן במתניתין ולבונה ילקטנה דמשמע דאי מצי לקיט כשרה ואי לא [לא]: דלמא מהא לא תפשוט דחדא ועוד קאמר כלומר דמשום הא נמי כשרה דלא מיבלעא, ועוד ילקטנה: תניא מלקט את הלבונה וכשרה ליקט אין לא ליקט לא אע"ג דלא מיבלעא: ותיהוי פך. כלומר אמאי קאמר עד שלא ליקט לבונה חישב עליה פסול ואין בו כרת ליהוי כאילו נשפך עליה פך שמן דהוי דחוי ולא תיהני ביה מחשבה לאיפסולי שהרי נפסל ועומד: אמר אביי חטאת קרייה רחמנא אפילו כשנתן עליה לבונה קריה חטאת כאילו לא נתן: ואי דאמרי ותיהוי פר אילו הוה פר ואידחי כגון שנטמא או יצא מי מהניא בה מחשבה אפילו לאיפסולי הא הוי דחוי: אפילו דם בכוס משעיר הנעשה בפנים ומת חברו שעיר המשתלח לא הוי דחוי האי דם שבכוס משום דמיית האי אלא יביא שעיר אחר תחת זה שמת ומזווג לזה שבכוס וכשר. אלמא דלא מידחי: רב אשי אמר כל שבידו לתקנו לא הוי דחוי כגון הכא דאפשר ללוקטה משום הכי מהני ביה מחשבה לפסול: כוס היה ממלא מדם התערובות. כשישראל שוחטין פסחיהן מקבלין מכל אחד מן הדם במזרק והשאר נשפך על הרצפה ולאחר שנשחטו כולן היה ממלא כוס אחד מן התערובות מאותו דם שעל הרצפה וזרקו כנגד היסוד. מ"ט שאם נשפך דמו של אחד מהן שיעלה זריקה זו תחתיה. והא הכא אע"ג דמישתפיך דמו של אחד מהן לא אמרינן דלידחי הואיל ובידו היה לזרוק עד שהיה במזרק קודם שנשפך ואי דאמרי הואיל ובידו לזרוק זריקה אחת דאי אפשר דמאותו דם דמישתפיך דלית ליה מקצת בההוא כסא. (גם) [דהא בדם] התערובות דם כל הפסחים מעורב ביחד: עד דאיכא נתינה. כשיעור: עליה. עד דאיכא שיעור. אלא למעט דאפילו מנחה כל שהוא: